

Motion till riksdagen 2011/12:U20

av Björn von Sydow m.fl. (S)
med anledning av skr. 2011/12:82

Redogörelse för verksamheten inom Europarådets ministerkommitté m.m. under andra halvåret 2010 och helåret 2011

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om Ungern.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om den bristfälliga demokratiska utvecklingen i Ryssland.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om yttrande- och mediefrihet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU:s anslutning till Europakonventionen för de mänskliga rättigheterna.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om anslutning till konventionen om människohandel för sexuella ändamål.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om anslutning till konventionen om våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

Parlamentarisk ledning

Den parlamentariska delegationen vid Europarådets parlamentariska församling lämnar varje år en rapport som därmed kan granskas. Men regeringen har under senare år skjutit på och minskat frekvensen av rapporterna till kammaren. Vi socialdemokrater har varit kritiska mot det. Vi tycker att det på det

Fel! Okänt namn på

sättet inte blir den riktiga årliga parlamentariseringen av relationerna och politiken mellan riksdagen och regeringen vad gäller agerandet i Europarådets ministerkommitté.

Med årets skrivelse tycker vi oss se att regeringen återgått till det tidigare systemet med årliga skrivelser till riksdagen. Gott så.

Ungern

I Ungern växer tyvärr högerextrema partier samtidigt som den nationalkonservativa ungerska regeringen kopplar ett allt hårdare grepp om institutioner och medier. Tyvärr tas inget av detta upp i skrivelsen. I den svenska delegationens redogörelse för den parlamentariska församlingens verksamhet skriver vi om demokratins tillstånd i Ungern och redogör för den debatt vi haft om detta. Vi vill uppmana regeringen att redovisa för riksdagen vilka instruktioner som utrikesministern under 2011 och 2012 har givit till berörda svenska myndigheter om hur de ska agera i olika europeiska organisationer kring Ungerns konstitutionella utveckling och redovisa sin aktuella politik i detta hänseende. Detta bör riksdagen ge tillkänna.

Den bristfälliga demokratiska utvecklingen i Ryssland

De två senaste valen i Ryssland pekar på de stora demokratiska underskott som finns. Det vidimeras av valobservatörer och oberoende analytiker, liksom av tusentals demonstranter. Vi har invändningar gällande avsaknaden av samlade bedömningar av vad Sveriges regering gör beträffande Rysslands konstitutionella utveckling, till skillnad från behandlingen i skrivelsen av två andra länder som lösgjort sig ur det forna sovjetväldet – Ukraina och Vitryssland. Från socialdemokratiskt håll menar vi att regeringen och utrikesministern beträffande Ryssland på nytt förbigår möjligheten att lämna en samlad analys av den auktoritära statsordning som finns i Ryssland sedan ca 2003. Vi menar att det hade varit möjligt att ge en ordentlig, bredare och djupare analys av den ryska statsordningen för att vi därigenom ska få klart för oss vad det är som leder till att Rysslands politik många gånger är oförutsägbar och i strid med Europakonventionen och andra internationella åtaganden och konventioner. Detta bör riksdagen ge tillkänna.

Yttrande- och mediefrihet

Det finns starka skäl att vara oroad över utvecklingen inom medieområdet i många av Europarådets medlemsstater. Sedan länge är Rysslands, Turkiets och Italiens mediesituation djupt problematisk. I Turkiet har fortfarande inte tillräckligt gjorts för att undanröja de lagliga hinder som finns för en fri debatt. Det gäller t ex ifrågasättande av Turkiets enhet och omnämnande av massakrerna på bl a assyrier/syrianer i samband med Ottomanska rikets fall. I Ryssland så dominerar medieområdet, särskilt tv, av regeringstroga företag. Detsamma kan sägas om Italien, så länge Berlusconi var premiärminister i Italien. Ungerns nutida utveckling är också klart oroande.

På senare år så har utvecklingen också i andra medlemsländer gått åt fel håll, med ökad mediekoncentration och med en allt svårare situation för många journalister när det gäller att bedriva en seriös och självständig bevakning av såväl politiken som ekonomiska aktörer. Hot och våld mot journalister som granskar makthavare är inte ovanligt. Sett över en längre tid, så har också det viktiga skyddet för journalisternas källor kommit att undergrävas i en rad medlemsstater. Källskyddet finns till för att t ex anställda inom myndigheter och företag anonymt ska kunna tipsa medier om t ex korruption och maktmissbruk. Att det finns en stark lagstiftning som skyddar journalisternas källor är avgörande för att medierna ska kunna fullgöra sin granskande uppgift.

Det konstaterades i den rapport om skyddet för journalisternas källor som lades fram för Europarådets parlamentariska församling i januari 2011. Rapportören föreslog bl a att alla länder skulle anta lagar som skyddar journalisternas källor, att Europarådet ska vara behjälpligt med att utforma förslag till sådana lagar och ge råd om förbättringar av befintlig lagstiftning, så att dessa kunde leva upp till Europakonventionens krav. Riktlinjer till åklagare och polis och utbildningsmaterial till domstolarna om hur konventionen ska tolkas på denna punkt ska också tas fram.

Rapporten antogs enhälligt av Europarådets parlamentariska församling den 25 januari 2011.

Regeringen bör i ministerkommittén arbeta för att rapportens rekommendationer och förslag genomförs i medlemsstaterna. Vi vill också uppmana regeringen att lägga fram en samlad politik på europeisk nivå för att säkra och stärka dessa fundamentala rättigheter. Detta bör riksdagen ge tillkänna.

EU:s anslutning till Europakonventionen för de mänskliga rättigheterna

Vi är bekymrade över att den skyldighet som genom Lissabonfördraget uppstod för EU att ansluta sig till Europakonventionen inte kunnat genomföras. EU har inte anslutit sig till Europakonventionen. Den är ett av de mest effektiva instrumenten till skydd för mänskliga rättigheter i världen. Kontrollen av

Fel! Okänt namn på

hur konventionen efterlevs är unik tack vare Europadomstolen. Det danska ordförandeskapet ska ges stöd för ansträngningar att föra anslutningsprocessen vidare. Kompletterande initiativ bör identifieras för att kunna understödja steg i tidtabellens riktning. Vidare kan regeringen föra en dialog med företrädare för Storbritanniens regering som nu är ordförande i Europarådets ministerkommitté. Detta bör riksdagen ge tillkänna.

Europarådets konvention mot människohandel för sexuella ändamål

Sverige har signerat Europarådets konvention om våld mot kvinnor och våld i hemmet och ratificerat Europarådets konvention mot trafficking. Europarådets konvention mot människohandel är ett viktigt steg i kampen mot människohandel och ett sätt att arbeta för dessa kvinnors och barns grundläggande rättigheter i Europa. En av Europarådets viktigaste uppgifter är att garantera och skydda de mänskliga rättigheterna i medlemsstaterna, och där ingår att söka hitta gemensamma lösningar på samhällsproblem som människohandel, organiserad brottslighet och brott mot barn.

Varje enskilt land har ett ansvar, men även EU har ett uppdrag för att genomföra beslut. Men ännu har EU inte påbörjat sitt ratificeringsarbete. EU måste både tillträda konventionen samt verka för att alla dess medlemsstater gör detsamma. Dessvärre saknar flera av EU:s medlemsstater fortfarande en process som syftar till en ratificering av konventionen, och arbetet inom EU har stannat av. Den cyniska och hänsynslösa handeln med kvinnor och barn är vår tids slaveri och den måste bekämpas. Sverige har att driva även inom EU att Europarådets konvention mot människohandel för sexuella ändamål ratificeras. Detta bör riksdagen ge tillkänna.

Europarådets konvention om våld mot kvinnor och våld i nära relationer

Europarådets konvention om våld mot kvinnor och våld i nära relationer signerades vid ministermötet i Istanbul i maj 2011. Konvention är den första i världen. En ratificering av en konvention bör alltid föregås av en utredning. Men förslag om ratificering bör föras till riksdagen utan fördröjning. Vi vill inte se en lika utdragen process för ratificering av denna nya konvention som för konventionen mot trafficking för sexuella ändamål. Enligt olika källor beräknas mer än 127 miljoner kvinnor och flickor i världen vara könsstympade men ingen vet säkert hur många av dessa som lever i Europa. Men könsstympning är en av de grävsta kränkningar flickor och kvinnor kan utsättas för. Ingreppet leder ofta till allvarliga fysiska men även psykiska skador och ska ses som tortyr. Men vi vet att flickor utsätts för detta kränkande övergrepp

även när könsstympning uttryckligen är förbjudet enligt lag. EU har heller inte något intresse för att ratificera denna konvention. Men EU och varje medlemsland ska underteckna och ratificera Europarådets konvention om förebyggande och bekämpande av våld mot kvinnor och våld i nära relationer. Detta bör riksdagen ge tillkänna.

Kvinnors sexuella och reproduktiva rättigheter i Europa

Ungdomar har ofta begränsade kunskaper om sexuell och reproduktiv hälsa. De flesta är medvetna om risker i form av könssjukdomar och oönskad graviditet, men de underskattar enligt studier riskerna. I flera länder i Europa har antalet smittade av hiv ökat under senare år. Inte minst unga behöver kunskap om smittspridning och skydd. Alla män och pojkar, kvinnor och flickor har rätt att få tillgång till sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter där aborter är en viktig del. Den svenska regeringen i sin helhet måste även ta ansvar för att lyfta fram behovet att sexualundervisning och frågorna om kvinnors självklara rätt till abort. Det kan gälla såväl i Europarådet som i internationella sammanhang. Att neka eller begränsa tillgången till abort är också en diskriminering på grund av kön.

Rätten till abort ska ses som en del av internationella konventioner om mänskliga rättigheter och omfattas av Europakonventionen om mänskliga rättigheter. Abort ska vara laglig, säker och tillgänglig för alla kvinnor. Europarådet har i en rapport slagit fast att abort ska avkriminaliseras. Vi hävdar att ingen ska straffas för att ha spridit information om eller genomgått en abort i hemlandet eller något annat land. I dag kan kvinnor förnekas tillgång till laglig och säker abort även när graviditeten är resultatet av ett sexuellt övergrepp, våldtäkt eller incest eller när en fortsatt graviditet äventyrar kvinnans hälsa och liv. Alla kvinnor ska också ha tillgång till hälso- och sjukvård för behandling av komplikationer som har uppstått efter en abort, även om aborten var olaglig. Kvinnors rätt till fysisk och psykisk integritet innefattar rätt till abort. Mödradödligheten är nära förknippad med abortfrågan. Vi vill se abort som en mänsklig rättighet.

Avskaffandet av dödsstraffet

Arbetet för avskaffandet av dödsstraffet vilar på Europarådets grundläggande värderingar. Därför ställer Europarådet kategoriska krav på dödsstraffets avskaffande och har som mål att avskaffa dödsstraffet inte bara i Europa utan i hela världen. Europarådet har bidragit till att Europa är en zon där dödsstraffet avskaffats, med ett undantag: Vitryssland, som står utanför Europarådet och är det sista landet i Europa som fortfarande verkställer dödsstraff. Kam-

Fel! Okänt namn på

pen för att avskaffa dödsstraffet gör långsamt men stadigt framsteg världen över.

Hbt-rättigheter

Homo- och transfobin är fortsatt utbredd i Europa. Dagligen kränks hbt-personers mänskliga rättigheter. Ibland sanktioneras kränkningarna av det offentliga och myndigheter i Europarådets medlemsstater. På senare tid har vi också sett förslag och beslut om lagstiftning som inte har något annat syfte än att kringskära hbt-personers rättigheter. Detta har varit mest tydligt i Ryssland, Ukraina och Litauen där lagar både föreslagits och några också antagits som kan ha som resultat att tysta dem som arbetar för hbt-personers rättigheter.

Rätten att samlas och rätten att manifesteras kränks också fortfarande. Prideparader i Moskva och Belgrad har nekats tillstånd att genomföras. Detta är oacceptabla inskränkningar av mänskliga rättigheter riktade mot en grupp enbart på grund av sexualitet och könstillhörighet.

Människorättskommissionär Hammarberg har lyft frågorna om hbt-personers rättigheter på ett förtjänstfullt sätt i sin rapport "discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity in Europe" i vilken han bl.a. konstaterar att "Millions of people in Europe are discriminated, stigmatised and even victims of violence because of their actual or perceived sexual orientation or gender identity. They cannot fully enjoy their universal human rights. There is an urgent need for all European governments to remedy this situation and take policy and legislative measures to combat homophobia and transphobia."

Även det nytilträdna brittiska ordförandeskapet har satt frågorna om hbt-personers rättigheter högt på sin agenda för Europarådet. Alla sådana här initiativ bör stöttas tydligt av Sverige. De systematiska kränkningar och den systematiska diskrimineringen många av Europas hbt-personer utsätts för av sina egna regeringar och myndigheter hör inte hemma i 2000-talets Europa.

Stockholm den 3 april 2012

Björn von Sydow (S)

Urban Ahlin (S)

Tommy Waidelich (S)

Olle Thorell (S)

Désirée Liljevall (S)

Carina Hägg (S)

Carin Runeson (S)

Kenneth G Forslund (S)